

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Anja Garstad
Länsjurist
010-2245486

Protokoll
2018-07-03

Diarienummer
203-23838-2018

Sida
1(5)

ALINGSÅS KOMMUN
Överförmyndarnämnden

2018 -07- 0 4

Akt	Dnr
-----	-----

Inspektion enligt 19 kap 17 § föräldrabalken och 20 § förmyndarskapsförordningen

Länsstyrelsen: Länsjurist Lars Schill
Länsjurist Anja Garstad

Överförmyndarnämnden: Enhetschef Angelica Nåfors
Handläggare Dennis Adriansson
Handläggare Mathias Forsell
Handläggare Johanna Bohman

Plats: Nämndens kontor i Alingsås
Tid: den 14 juni 2018

Inför inspektionen har årsredogörelse för verksamhetsåret 2017 fyllts i. Länsstyrelsen har tagit del av inlämnad statistik.

Inspektionen

Inspektionen inleddes med ett möte med enhetschef och handläggare som bl.a. redogjorde för vad som hänt sedan Länsstyrelsens förra inspektion. Årsredogörelsen gicks igenom. Enhetschef och handläggare har varit på besök hos överförmyndare i samverkans kansli i Skövde och tagit del av hur handläggningen sköts där. Något beslut om eventuellt samgående har inte tagits. Inga förändringar i nämndsammansättningen skett under 2017. Vid diskussion om årliga omprövningar av förvaltarskapen framkom att något nytt läkarintyg inte brukar tas in. Det framkom vidare att i de fall då förvaltaren ansett att förvaltarskapet kunde upphöra blev förvaltaren uppmanad att ansöka om upphörande hos tingsrätten istället för att en sådan ansökan gjorts av överförmyndarnämnden själv. Länsstyrelsen påtalarade därför att innebörden av en årlig omprövning av förvaltarskapsärenden är att överförmyndaren genomför en utredning av huruvida behovet av förvaltarskapet kvarstår eller inte för att därefter ansöka om ett eventuellt upphörande hos tingsrätten. En fråga som sedan togs upp av Länsstyrelsen är huruvida beslut om arvodering överensstämmer med uppdragets omfattning enligt tingsrättens förordnande. Länsstyrelsens representanter berättade om hur tillsynen fungerar i de olika kommunerna i Västra Götalands län och om de förändringar rörande samgående som planeras.

Ett antal stickprovvis utvalda akter granskades sedan på plats. Ett kortare samtal med enhetschefen och handläggarna avslutade inspektionen med en översiktlig genomgång av de iakttagelser som gjorts i de granskade akterna. Länsstyrelsens

påminde om skyldigheten att enligt 8 § förmynderskapsförordningen (1995:379) att före den 1 januari varje år underrätta Länsstyrelsen om sin mottagningstid samt om skyldigheten att enligt 19 kap. 5 § föräldrabalken (1949:381) att genast anmäla till Länsstyrelsen då valet av överförmyndare, ledamöter av överförmyndarnämnden eller ersättare förrättats. Därefter granskades det av överförmyndaren, enligt 9 § förmynderskapsförordningen förda registret.

Allmänt

Organisationen består nu av tre handläggare och 2,75 procent arbetstid, en minskning med en årsarbetskraft sedan 2017. I budgeten finns dock utrymme för 3 tjänster.

Expeditionen är öppen minst två timmar varje dag.

Tjänstemännen har under 2017 deltagit i FSÖ studiedagar i Örebro och om den nya förvaltningslagen.

Handläggarna upplever att det har varit ovanligt många ansökningar och anmälningar och godmanskap under de senaste 6 månaderna.

För nya ställföreträdare erbjuds en godmanskurs av Bjarne Solberg. Vid behov kallas de ställföreträdare som behöver verktyg för att kunna sammanställa en årsräkning in för en genomgång av årsräkningsförfarande. Det genomförs en årlig godmansträff där man informerar om exempelvis ny lagstiftning. I januari och februari hålls ett informationsmöte om årsräkningar, men uppslutningen brukar inte vara så stor.

Cirka 70 procent av årsräkningarna kommer in i tid. I december skickas ut en anmodan att inkomma med årsräkning senast den 1 mars och i mitten av mars skickas en påminnelse med hot om vite om inte årsräkningen kommer in. Under 2017 utfärdades 3 vitesförelägganden med anledning av för sent inkommen årsräkning.

Granskningen av årsräkningarna var klar i oktober 2017. I år beräknas granskningen pågå under hela året eftersom det endast är en person som arbetar med detta. Vid tillsynstillfället är inte ens hälften av alla årsräkningar färdiggranskade. Handläggarna djupgranskar samtliga årsräkningar. Vid varje granskning kontrolleras att omfattningen av uppdraget överensstämmer med förordnandet.

Vid nya uppdrag eller vid byte av ställföreträdare kontrolleras sedvanliga register. I övrigt görs stickprovsvisa kontroller i samtliga tre register i de fall man misstänker att ställföreträdaren inte är lämplig. I sammanhanget informerade Länsstyrelsen om möjligheten att göra en årlig kontroll avseende samtliga ställföreträdare hos Polismyndigheten.

Entledigande av en ställföreträdare har skett pga misstanke om förskingring och misskötsamhet av huvudmannens medel. Polisanmälan har gjorts tillsammans med den nye ställföreträdare.

Den 31 december 2017 fanns det inom organisationen totalt 317 godmanskap, 41 förvaltarskap, 119 förmynderskap varav 18 redovisningsskyldiga samt 41 godmanskap för ensamkommande barn.

Av tingsrättens förordnande framgår att godmanskapet omfattar bevaka rätt och förvalta egendom. Emellertid har överförmyndaren arvoderat även för sörja för person (arvodet betalats av kommunen) och skrivit ut ett registerutdrag där det framgår att uppdraget omfattar bevaka rätt, förvalta egendom och sörja för person. Vidare har det fattats ett beslut om byte av god man. Det framgår inte av akten vad som föranlett beslutet, exempelvis begäran om entledigande.

Akt nummer 1777, 2399, 2070, 2530, 1714, 2234, 2750, 2587 och 25
Granskade utan anmärkning.

Länsstyrelsens bedömning

Granskningen av det allmänna diariet och registret över ställföreträderskap föranleder inga påpekanden. Akterna förefaller generellt vara i god ordning, även om några akter innehåller lösa post-its och gammalt arbetsmaterial.

Vid Länsstyrelsens granskning av akter har dock ett flertal brister kunnat noteras. Det har framkommit att omfattningen av uppdraget har registrerats felaktigt vilket bl.a. lett till att arvoderingen omfattat fler delar av uppdraget än vad som omfattas av förordnandet. Även om arvodet i det aktuella ärendet betalats av kommunen finns det risk att en huvudman kan lida ekonomisk skada om sådana felaktiga registreringar förekommer. Det har vidare framkommit att överklaganden inte hanterats korrekt. Så sent som i juni 2017 har ett överklagande inte överlämnats till tingsrätten, utan istället hanterats av nämnden, inom ramen för vad som får antas vara omprövningsbeslut. Det har dock dröjt flera månader innan beslutet har fattats, vilket inte är i överensstämmelse med rådande praxis. I flera ärenden har handläggningen avstannat. Enligt uppgift finns det bevakningsfunktion i diarieföringssystemet, men trots det, har det inte uppmärksammats bl.a. att årsräkningar inte kommit in eller att tidigare underåriga sedan flera år nu är myndiga. Det tyder enligt Länsstyrelsens bedömning på att bevakningsrutiner vad gäller begärda handlingar, myndighetsålder, uteblivna årsräkningar antingen saknas eller inte följs.

Det har vidare framkommit att granskning av årsräkningarna för 2017 beräknas pågå under hela året, vilket beror på att endast en person arbetar med arbetsuppgiften. Vid tillsynstillfället har inte ens hälften av alla årsräkningar varit färdiggranskade. Kontroll av årsräkningar är en viktig del i överförmyndarnämndens tillsynsverksamhet. JO har vid flera tillfällen påtalat vikten av att granskningen av årsräkningen görs utan dröjsmål (se t.ex. JO:s uttalanden i protokoll fört vid inspektion av Överförmyndaren i Lidingö stad den 9 februari 2010 (JO:s beslut den 17 mars 2010, dnr 665-2010) och JO:s beslut den 3 juli 2009, dnr 5172-2008). Enligt JO utgör en tidsutdräkt på drygt sju månader för lång tid för granskning.

Under samtalet med enhetschefen och handläggarna har det framkommit att kontroll mot exempelvis Polisens belastningsregister genomförs endast när ställföreträdare får nya uppdrag. Det kan noteras att Länsstyrelsen redan vid en inspektion i juni 2016 ansett att det är skäligt att kräva att överförmyndaren med jämna mellanrum prövar ställföreträdarnas lämplighet och därvid upplyst om överförmyndarens möjlighet att när som helst göra en kontroll i enighet med förordning (1999:1134) om belastningsregister.

Registret

Diarieföring av handlingar sker i Wärna. Det finns en påminnelsefunktion i Wärna vad gäller myndighetsålder, det finns även en rutin för att kontrollera detta. Det finns även en bevakningsfunktion vad gäller årsräkningarna.

Granskning av akter

Följande stickprovsvis utvalda akter granskades.

Akt nummer 2529

I ärendet har den goda mannen underlåtit att lämna in årsräkning för både 2016 och 2017. Det saknas såväl befrielse eller någon aktivitet från överförmyndaren i akten sedan januari 2016. Överförmyndarnämnden bör skyndsamt kräva de aktuella årsredovisningarna.

Akt nummer 2539

I ärendet rörande ett ensamkommande barn har inget hänt sedan december 2017. Överförmyndarnämnden bör skyndsamt kontakta gode mannen för att efterhöra vad som hänt i ärendet.

Akt nummer 2031

I ärendet har den omyndiga fyllt 18 år 2016 utan att överförmyndarnämnden ännu skickat redovisningshandlingar. Nämnden bör rätteligen skyndsamt skicka aktuella handlingar till den nu myndiga. Det har vidare noterats att det under 2011 gjorts ett överklagande av ett beslut från nämnden. Överklagandet har inte överlämnats till tingsrätten, utan prövats av nämnden. Det framgår inte att det handlar om en omprövning av tidigare beslut.

Akt nummer 2166

I ärendet har överförmyndarnämnden påmint den 10 mars 2017 om att förmyndarna ska inkomma med årsredovisning. Därefter har inget hänt. Aktilaga 3 synes dessutom främmande i ärendet. Överförmyndarnämnden bör återuppta handläggning av ärendet.

Akt nummer 2328

I ärendet har ett arvodesbeslut överklagats i juni 2017. Överklagandet har inte överlämnats till tingsrätten. I augusti månad har nämnden fattat ett nytt beslut. Det framgår inte att det handlar om en omprövning av tidigare beslut.

I förvaltningslagen finns inte angivet någon tid inom vilken ett överklagande ska överlämnas till nästa instans, men det allmänna kravet på skyndsamhet gäller. Enligt Justitieombudsmannen (JO) ska myndigheter överlämna ett överklagande till överinstansen utan dröjsmål. Handläggningstiden bör, även med hänsyn till omprövningsskyldigheten, inte överskrida en vecka (se JO:s beslut den 9 maj 2016, dnr 1889-2015). Om en omprövning sker i samband med ett överklagande är det viktigt att omprövningen inte drar ut på tiden, eftersom det kan ge intryck av att själva överklagandet hindras (se JO:s beslut den 4 november 2005, dnr 2305-2004).

Akt nummer 2013

Mot bakgrund av ovanstående samt med hänsyn till att flera av de ovannämnda bristerna redan påtalats vid inspektionen 2016 och 2017 anser Länsstyrelsen att överförmyndarnämnden förtjänar kritik.

Länsstyrelsen anser att det finns skäl att ålägga överförmyndarnämnden att **senast den 1 oktober 2018** inkomma till Länsstyrelsen med en redovisning av vilka åtgärder som nämnden har vidtagit eller planerar att vidta för att åtgärda de konstaterade bristerna. I redovisningen ska framgå vika bevakningsrutiner som finns i verksamheten vad gäller begärda handlingar, myndighetsålder samt uteblivna årsräkningar; och på vilket sätt säkerställs det att rutinerna följs. Det ska vidare framgå vilka åtgärder som vidtagits eller planerar att vidtas för att säkerställa att omfattningen av uppdraget är korrekt registrerat i systemet samt att lämplighetskontroll av ställföreträdare görs med jämna mellanrum. Slutligen ska det framgå hur granskningen av årsräkningarna framskrider samt vilka åtgärder som vidtagits för att säkerställa att granskningen är utförd inom den tid som enligt JO kan anses vara rimlig.

Vid protokollet
Lars Schill

Justerat
Anja Garstad

Kopia till
Nämnden
Pärmen
JO

